

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә ын арратәус әр а «А снымедиа»

2026 ш. февраль 19 № 6 (21 697)

Бадра Гәынба Москва иҗазаара аан

Аилибакаарей аичыраарей

д Апсны Ахәынтқарра Ахада Бадра Гәынбей Урыстәыла Ахада Иусбарта ахантәафый актәи ихатыпуаф Сергей Кириенкой реицылареан иззаатгылаз азцаарақәа иреиуоуп жәабранмза 25 рзы зыҗәара нтәоз Урыстәылантәи иаарыштыу асоциалтә фымцамч иазкыз аиҗәахатра аамта аццара.

Урыстәыла Апсны фымцалашарала аиҗәыршәарафый ацхыраара канаталоит ЕгрыГЕС афымцамч аус адуларазы азеизакыртыфый азы афәзара шытыцаанза.

Иара убас, Роснефти Апсны Ахәынтқарра абылтәазы аил-ахәырей ареспубликахь абылтәы аашытразы аиҗәахатра рыбжьартоит. Иарбоу ауснагзатә абылтәы иазку ацхармыкы алахәылацәа зеггы рзы еиҗароу аҗагылазаашыақәа рзацнаттоит. Ас еицш иҗоу азнеишыа иабзоураны абылтәы татәарта мацқәагы ирылшоит аилахәыра дукәа рц-лабра, урт еицқарада абылтәы роулоит.

Асоциалтә шәарақәа ирыдхәалоу азцаарақәа ирылацәажәеит Бадра Гәынбей Сергей Кириенкой. Апсны ацакырафый инхо Урыстәылатәи Афедерация атәылауаа ахәыцқәа рзы асоциалтә шәарақәа, убри аан ицәыртыуа азинтә зцаарақәеи ирзаатгылан.

Иазгәатан иарбоу ауадафара Апс-нынтәи анацәа рыдагы, урыстәылатәи атәылауафара змоу (Беларусия аламтқәа), Асовет Еидгыла егырт ареспубликақәа руаацсырагы шатцанакыз.

Апсуа бызшәа аилазаара Иандекс абжытә технологиақәа ралагалара иадхәалоу азцаарақәа ирылацәажәан аицыларафый. Уаҗа иазгәатан 2025 шықәса антәамтазы апсуа бызшәа атексттә формат ала Иандекс-аитгара ишалагалаз, уи апсуа бызшәа ацифратә цәыртырафый ихадоу этапны иҗа-

леит. Убри аамтазы Иандекс афый иҗазам алшара апсышәала аитга абжы ахатцара, ма аитгаразы абыжыафара. Анафстәи этапны иалкаауп атексттә формат инаваргыланы аҗәахәа аиҗдыраарагы, уи иабзоураны апсуа бызшәа ацифратә платформақәа рфый инартбааны ахархәара аиуеит. Ари апрокект анагзара ацак чыда амоуп апсуа бызшәа ахархәара артбааразы, еицхаракгы афаррыбжьара. Иахьатәи аамтазы абжытә технологиақәа рхархәара абызшәа алартцәара иацхрауеит.

Апсуа бызшәа аглобалтә еигәныфразы

Астратегиятә цакы змоу

д Апсуа бызшәа аилазаара Иандекс абжытә технологиақәа ирылагалароит. Жәлар Реизара адепутат Инар Сазба аинформациатә матцзура «Апс-ныпресс» ахь адырра кантцеит апрокект аҗәақәа иртатзаны иазцхьагәадоуп ихадоу а-технологияк: атекст аҗәахәахы аиагари, аҗәахәа атекст ахь аиагари. «Ари иҗыцу алагала иалнаршоит авидеонтцматқәа иаразнак рейтингара, ахатәы бызшәа есые-нытәи амобилтә программақәа рфый ахархәара», - хәа.

Адепутат иазгәеиҗеит афар рзы ари апрокект астратегиятә цакы шамоу, ицсабаратәым ахдырра апсуа бызшәа атцаразы ашыаа шацнатто, аҗәақәа ииашаны рхәашыа шунарбо. «Атехникатә аспект хаданы иҗа-

лоит API амыругақәа, уи иалнаршоит ицсабаратәым ахдырра зхы иазырхәо рхала амилаҗтә платформақәа рфый аитгари абжы ахатцареи рфункциақәа ралагалара», - хәа. Адепутат игәаанарала, ари ахтыс адунеизегьтәи ацифратә ццстазарафый абызшәа иактиву мыруганы иканаттоит. Апсны Ахада Бадра Гәынбей Урыстәыла Ахада Иусбарта анапхгашы актәи ихатыпуаф Сергей Кириенкой реицыларафый амилаҗтә бызшәа ацифрахь аиагара азцаара иалацәажәеит.

Қыалышьбей ихъз анаунагзатәразы

Ақәцара инапы ацаиҗит

д Бадра Гәынба Апсны ах Қыалышьбей Чачба игәалашәара анаунагзатәразы Ахәынтқарратә комиссия аццаразы Ақәцара инапы ацаиҗит Акомиссия напхгара аиҗоит Апсны Ахәынтқарра Ахада ихатыпуаф Беслан Бигәа.

Акомиссия иалахәуп: Нанба Д.Е. - Апсны апыза-министр ихатыпуаф;

аналпхгашы; Габелиа А.Н. - ААУ атоурыхтә факультет адекан; Цыапуа З.Ц. - Апсны атцарадыррақәа Ракадемия Ахада; Цыения В.В. - Апсны асахьатыхыцәа Ридгыла ахантәафый; Цыопуа Б.Р. - Апсны асахьатыхыцәа Ридгыла алахәыла; Цыопуа А.И. - Апснытәи Ахәынтқарратә музеи анапхгашы; Инал-ица А.А. - Ахәынтқарратә атоурых-архитектуратә музеи-хәырцарра «Ақәатәи абаа» анапхгашы; Ақәаба Д.В. - Апсны акультура аминистр; Салакаиа С.Ш. - Д.И. Гәлиа

Имәацысит Апрокуратура аколлегия аилатәара

Алкаақәа қатцан

д Азакәантцарей азинхьчарей ртагылазаашыа иазку Апрокуратура аколлегия аилатәара мәацысит. Аилатәара иалахәын: Ахәынтқарра Ахада Бадра Гәынба, Жәлар Реизара Аиҗабы ихатыпуаф Фазлыбей Аәзба, Ашәартадаратә хеилак амазаныкәага Рауль Лолуа. Аҗәахә хада кантцеит апрокурор хада Адгәыр Агрба. Иара иазгәеиҗеит ихәафсыз ашықәс азы ашәкәи иштәгалаз 636 цәгыоруа, уи 2024 шықәсазы ааста 50 цәгыоруа рыла еиҗауп. «Ацәгыоруақәа рхыпхьазара еиҗаит Ақәа ақалақь афый», - иҗәеит Агрба.

Апрокуратура аколлегия аилатәарафый уи аусуразы алкаақәа қатцо дыкәгылеит атәыла Ахада Бадра Гәынба. Ирейхазоу азакәан - ари баша ицшзоу аҗәам

, ари Ахәынтқарра злашыақәгылоу уасхыруп. Ауаа рматцура, рыстатус зейцшрзаалакгы азакәан зеггы рзы еицшны аус аулароуп. Апрокуратура хықәкы хадас иамоуп ақәад мацарафый акәымкәа, азакәан афәпхьа зеггы еиҗароу аҗагылазаашыақәа рзаццара», - иҗәеит Ахәынтқарра Ахада Бадра Гәынба, Апрокуратура хада аколлегия аилатәарафый. Ахәынтқарра Ахада иазгәеиҗеит арәашыгәтә маҗәашьаркәа рылартцәара аанкыларазы Апсны афнытқатәи аусқәа Рминистрра аиҗьзарақәа шамоу. «Аха шәаи, аиаша ххәап, хара хзы ари макьанагы иҗбам хырхартоуп», - иҗәеит Ахәынтқарра Ахада. Гәынба иажәақәа рыла, ицыдоу ахшыфзыштыра ататәуп амазаратә цәгыоруақәа рәагыларей амәафый иҗоу аҗагылазаашыа ахылапшрей. «Ихәафсыз ашықәс иалагзаны амәатә машәырқәа рхыпхьазара 152 рқынза иназегит, урт 50 инареиханы псытбара рыцын. Ари рыццара дууп, иахзы-

мыхьчаз хәуаажәлар рыцстазаароуп. Ас еицш аҗагылазаашыа агәтынчымра узцәырызго акакәны иаанхоит». Бадра Гәынба Апрокуратура хадеи егырт ахылапшратаратә усбартақәеи ирыдитцеит иарбоу ацәгыоруақәа рапыхьразы, алтцшәа бзиа аазырцшуа ауснагзатәкәа мәапыргарц. «Ауаа ршәартадара зеггы ирыцкуп», - хәа инатшыны иазгәеиҗеит Ахәынтқарра Ахада.

2025 шықәсазы амәатә машәырқәа 152 калеит хәа адырра кантцеит апрокурор хада аколлегия аилатәарафый. Амәатә машәыр иахкәаны 50-ык тәхейт. «Амәатә машәырқәа 80 рыла ашыаус хацыркуп. 2024 шықәсазы амәатә машәырқәа 161 калеит, уи иахкәаны иҗахейт 48-ык. Атәыла амәақәа рфый аҗагылазаашыа даара иуадаууп», - хәа иҗәеит Адгәыр Агрба. Иара иазгәеиҗеит ас еицш иҗоу арбагақәа цатцгыс ишрымоу иҗәны амашына аныкәцара, аццакра, амәатә цқарақәа реилагара.

Агрба Т.М. - Ақәа ақалақь ахада; Адлеиба А.С. - Апсны асахьатыхыцәа Ридгыла алахәыла; Аәзба А.Ф. - Д.И. Гәлиа ихъз зху Апсуатцаратә институт аусзуфый; Арсалиа Е. А. - Апсны Ахәынтқарра асахьатыхыцәа Ридгыла ацәыргакәтәтә зал хада анапхгашы; Ашәба А.Е. - Д.И. Гәлиа ихъз зху Апсуатцаратә институт

ихъз зху Апсуатцаратә институт атцарадырратә усзүе еиҗабы; Сангәлиа Г.А. - Апсны Ахәынтқарра атоурых-культуратә тынха ахьчаразы Ахәынтқарратә усбарта анапхгашы; Цулаиа Г.Б. - Апсны Ахәынтқарра Ахада ихатыпуаф ицхырааф - Ахәынтқарратә комиссия амазаныкәага.

Абицарала еимырдо аус

Ацъабаа здыртцёкьо

Альбина Жыиба

d Пицунда икоу Хагәышыьаа рферма азбахә заҳахьоу шәыказар Ка-лап. Уака ажәкәа рхьоит амузыка афакны. Ари цъашьатәуп, ажәкәеи амузыкеи еидхәалашьас ирымоу хәа ухафьы азцаара ааиуеит. Ари аилкааразы, Пицунда ҳақан, араҳә аазарта тәу Адгәыр Хагәышь хатала зегь хирбеит, иахзеит-иҳеит.

Арахә аазара ари атаацәарафьы абицарала иааргоит. Адгәыр иаб Рудик, уи иаб Митиа ари аус иафьин. Иаргьы дхәычы аахыс иибоз аус аихаҳара дафуп. Адгәыр жәаха шыкәса шихьтцуаз Суворовтәи атцараиуртахь дрыштьит. 2013 шыкәса рзы Ацсныка дхынхәит. Иаб идунеи анипсах ашьтахь, аферма дахагылар акәхеит.

Аханатә Адгәыр хнаигеит ашә-җатцартахь. Иара аферма иацәыха-рамкәа икоуп. Ахш шааргалақ, ахш-мәангага афакны ачан ахь итартоит. Иара 500 литра акуеит, аха уажәы ахш мацуп, иаамтам. Ачан афьы ахш аарпханы ацырзы артоит. Ашәаза напыла ихырхуеит. Аразагақәа иртатцаны иаанрыжьуеит ицәпса-анза хәа. Ашәаза аилатцаразы иа-нымәзеихалақ, уи аус нап адырку-еит. Ашәазақәа абжа архьшәашәага итартоит, абжа еилартцоит. Арака ашәаза ртахуп ачаҳаржәкәа рыкатца-разы. Ааигәа урт рытира иалагеит. Ашәеилатца акәзар, уигьы аахәаф дамоуп.

Уажәы, азын аамтазы, ахш аар-гоит мышкахьы знық, ажәкәа зегьы ахш рымырхзом.

«Уажәы ажәкәа иаххьо даара имачуп. Аамтак ашьтахь зынзэгьы рхьара ҳақәытцуеит. Хәажәкыра мза-зы еиҗа халагоит. Сынтәа 25 хы ро-уп иаххьо. Абжьаапны есышыкәса 100 хык рақара ҳаман. Рхыпхьаза-ра ҳармачит рбара хцәыцәгәхеит азы. Рыфатә ахә иацлеит, алашара ахә иацлеит (афермафьы икоу ама-ругақәа зегьы ирацәаны афымца-

лашара ргоит), ари зегьы анеицыла ицәгәхеит. Аферма аусура зынза иа-анымгьыларцыз, араҳә ҳармачит, рхьа-рагьы напыла халагеит», - хәа хзеит-иҳеит Адгәыр.

Афермафьы ашәлых ада, аҗатца-ра иалагеит аҗубар. Адгәыр хшых ахәыцқәа драбуп. Урт аҗубар даа-ра бзиа ирбоит, аха иааухәо афатә агәрагара удафхеит азы, ирфа-итцазом. Ихатәы аҗатцара ацшыигеит. Афермафьы ииаазо араҳә еилапсоуп, икоуп ахш бзианы изымтцуа, икоуп акәац азы ииаазо. Адгәыр акәац ити-уеит ихатә крыфартақәа рфьы. Изтаҳу зегьы ирызхартә еипш имам. Зегьы ианрейхау, 15 цәы шыкәсык итир ил-шоит. Уи даара имачуп.

«Аферма ахашәала рацәаны

җатцаны, авитаминокәа алатцаны, араҳә ирфеитцоит. Атәа акәзар, иааихеит Урыстәыла. Мышкы 75 фәхәара атәа ритцоит. Машьынақ атәа фымш роуп иахьызхо. Адгәыр ихкаарақәа абже-ихан излачны икоуп, Инкит иахҗьаны.

Аферма ашә шаадыртлак, ажәкәа ртып рдыруеит, рхала инеины игы-лоит. Имазеины ишьтаз рхәы афа-ра иалагоит. Адгәыр афермафьы аус-зушцәа имоуп. Зегьы ианраамтоу ишахәтоу икартоит. Атәы здыруа аусзуф акыр дацсоуп, иҳеит иара. Ипшышәа инаҗо адыррақәа рыдагьы, егьырт атәылақәа рахь дцаны ибоит араҳә аазартақәа рфьы русушья ше-иҗкаау, ажәлақәа алипшаауеит.

Адгәыр ииаазо араҳә еиуеипшым. Икоуп швецитәи хәа изышьтоу зшьа

иунатазом. Ари аус сафуп абица-рала иахьаахго азы. Схәычы аахыс сзыдхәалоу ауп, саб-сабду афьин, са-ра сфьы иаангылар сҗахым», - иҳә-ит Адгәыр.

Иара ирахә ахкаарақәа рфьы ибоит. Ацхын адәы иабозар, азын зегьы акрыфәатцалатәуп. Афермафьы еикәиршәеит акашәеилатца ахьыка-итцо азауад мац. Адгәыр иажәақәа рыла, Ацсныка иаарго ахатабзиара азцаарақәа цәырнагоит, уи адагьы, рыхәкәа ҳаракуп. Ипшышәа инарбе-ит, арыц атагалара еиха ишымариоу, акашәеилатца атцкыс. Убри акынтә ихала арыц тагаланы, акашәеилатца

цкьоу, имоуп ацсуа ажәкәа. Иара убас, Адгәыр апышәарақәа мҗапи-гоит, ажәлақәа еилеипсоит. Ус имоуп апсҗеи «джерсеитәи» хәа изышьтоу, абердинкәа, икапшыу даниатәи. Аб-сала, ҳапсабара ианаало ажәла алхра дашьтоуп. Еихарак ииҗаху, ачыма-зарақәа ирцәымшәо араҳә аазаро-уп, иара убас ихадароуп ашьха ицо араҳә аиура.

«Хаамтазы илырхуа ахкқәа ашьха изцазом, иаххәап, «голштино-фриз-тәи» ажәла. Ахш бзианы иуртоит, аха рбара цәгьоуп ҳара хфьы. Хара иахнаало ажәлақәа рахьынтә из-баз, швицтәи ажәлоуп. Ахши акәа-

ци азы ибзиоуп. Жәохә литра бжьа-ратәла иамтцуеит. Ацәкәа рақәзар, аашәы кыла ркынза иназоит. «Абер-динкәа» кны изсымоу, ркәац даа-ра ихаауп азоуп. Дара гьларалагьы акырза еихауп егьырт ажәлақәа рааста», - хәа хзеитейхәеит Адгәыр, имоу араҳә реипшымзаара атәы да-заатгьыло.

Иара ишьамака абжеихарак ацсуа жәкәа рыла ишьақәгылоуп. Җажәи жәаба хы швицтәи роуп. Иа-анхаз еилапсоу жәлақәоуп. Адгәыр ихала ажәлақәа алипшаауеит. Зны итиҗаауеит, анафс апышәарақәа мҗапигоит. Афермазы иҗахуп ахш бзианы изымтцуа ажәлақәа, иара убас акәац зқәугьы. «Уаанза ахәыс шәкыылак инеирцыз цшышыкәса ахьтцыр акәын. Уажәтәи ажәлақәа жәба-ааба мзы шырхьтцуа шәи җажәа кыла ркынза инеиуеит. Җышыкәса шырхьтцлак рышьра Ка-лоит, урт җышә кыла еихахоит», - иҳеит иара.

Убри аан ихәатәуп, еилап-соу ажәлақәа зегьы шьатас ишры-моу ацсуа жәы. Избанзар, уи ажәла атып иатәуп, ашьа иалоуп ҳаҗса-бара. Афермафьы ииуа ахәарақәа зегьы, рапхьатәи амш азы, ацсуа ажә иамтцыз ахш ддыржәуеит. Игәәтан ирымоуп, ус ираазаз ахәыс иаҳа ишыгәгәоу.

Арахә зегьы рхатә номерқәа ры-моуп. Иахьгылоу атып афьы икыдуп агәы, уи изакны еиуеипшым адыр-рақәа ахьану. Уи ала дарбанызаа-лак идыруеит, ари ажә ишазныкәатәу, ишбатәу. Арахә еихарак изы-цәшәо ацәаакырей ахьтәи роуп. Уи азы афермафьы урт ахьгылоу атып шытыхны икацоуп, ицкьоуп, ибахза икоуп. Арака мышкахь җынтә ртып рызәзәоит. Ажәкәа ргылартақәа зегьы еимадоуп ахшмҗангагала. Ари аферма иаҗыдароу акәны ико-уп ажәкәа анырхьо аамтазы амузы-ка афәркуеит. Уи зыкартогьы, ажә артынчуеит хәа ауп. Арахә анырхьо ишәар, ахшгьы азоит. Амузыка ан-раҳауа, иаҳа рееиужьны игылоит. Ари аметод Адгәыр ибеит Герма-ния фермақ афьы, нас иара ифьы ус аҗатцара далагеит.

Ахәарақәа ртып акәзар, хазы икацоуп. Урт ахьта иамкырцыз ичы-доу алашарбагақәа рхаркуп. Ус мыз-кы ирбоит. Уртгьы рхатә тазҗырақәа рызкыдуп. Дара шилақ ан иатцырху-ит. Ашьтахь маругаҗыдала ишәа-иза акрартоит.

Афермафьы ираазоит аеада. Иара ааигәа иаархәеит. Адгәыр игәы иҗо-уп агәыжә ажәла алхра. Ашьха иан-цо азы иара иаҳа ихәартоуп иҳеит. Есышыкәса иара ирахә ашьха ика-ицоит. Афермафьы иаанхо ирхьо ма-цара роуп.

Адгәыр ҳаигеит ахкаарахь. Уака иҗарымкыцыз араҳә еизаны игы-лан. Иара иахирбеит ржәытә фер-ма. Шыкәсык ацхьа дара уи атып ааныжьны араҳь ииасит, адгьыл ахьыцәаакыз азы. Адгәыр ипсы иза-лымхуа иалоуп аеқәа. Ашьацкьа злоу иаазоит. Дара зегьы рыхьз иды-руеит, шака рхьтцуа. Адгәыр иҳә-ит дхәычы аахыс аеқәа иаҳа бзиа ишибоз. Ажәкәа ускақ иҗахымызт. Иабгьы иаихәалон, «ужәкәа зызбо аеқәа раҳаҗыраз ауп» хәа, иҳәит дцшышәарчхо.

Угәы еизхауеит ахкаара зегьы араҳә ҳәуа ианыкәу. Ажәкәа цыло-уп, ацхын аҳаскьын иатцәа иабоит, азын акашәа. Ашьамака аазара иа-цу ацъабаа здыртцёкьо, уахгьы-еын-гьы уи аус иафьу иоуп. Хара еиҗаххәаз уи ахәҗақ ауп. Аха, иага ус иказар-гьы, араҳә аазара ара иақәытцзом,

Акиноплакатқәа рцәыргақәтца

Ахатәы коллекция акнытә

d Афототыхыф, арежиссиор Ибрагим Чкадуа иколлек-ция акынтәи акиноплакатқәа рцәыргақәтца аартра мҗапысит Ruin Bar афьы.

Ацәыргақәтца азкуп Баграт Шьынкәба иажәеинраалоу иро-ман «Ахра ашәа» амотивқәа ры-ла арежиссиор Владимир Саве-лиев иҗихыз афильм «Хтырҗа шкәакәа» тыҗиҗьтәи 50 шыкәса атцра. Уака избахә хәоуп жәлар рфьырхатца Хаҗьарат Кьахьба.

Ацәыргақәтцафьы изыргоуп еи-цырдыруа афильмқәа рзы иапцыз 20 инареиханы акиноплакатқәа. Урт рызкуп «Хтырҗа шкәакәа», «Хшыбзиоу ҳаипыртып», «Ашьта-зааф», «Асахьаҗыхыш ипхәыс лпартрет» ухәа убас егьыртгьы. Зегь реиҗа ижәытәзатәиу апла-кат шәы-шыкәса инареиханы иахьтцуеит. Урт зегьы Ибрагим Чкадуа ихатә коллекцияиа акын-тәи иаагоуп.

Ацәыргақәтца жәабранмза 22 ркынза имҗапыслоит.

Атаафцәа рхы иадырхәар рылшоит

d Уажәышәа Ацсны ауаапсыра хәыда-псада рхы иадырхәар рылшоит ацифрахь ииагоу Уры-стәылатәи абиблиотека архив. Апхьафцәа ироурц рылшоит зхатабзиара ҳараку ашәкәкәа, афонд иааипмыркьазақәа ихартәаахалоит.

«Икәгылоуп акомпиутерқәа ааба. Хара ихәуит 4,2 млн ркынза архивтә дыррақәа. Урт рхыпхьазарафьы икоуп ашәкәкәа, адиссертацияқәа, анапылашы-рақәа, атцарадырратәи арца-ратәи литература. Уака еизгоу адыррақәа рыхә ашьара уа-дафуп» - иҳәеит амилаҗтә библиотека аихабы Борис Чолариа.

Апхьартәтә зал ашә аартуп ашәахьа инаркны ахәашанза, асаат 09:00 инаркны 17:00 ркынза.